

HORIZONTAL FACILITY FOR WESTERN BALKANS AND TURKEY

Prevenција i borba protiv trgovine ljudima u Srbiji

Konkretne preporuke za aktivnosti i mere koje je potrebno da preduzmu agencije za zapošljavanje

Autorke: Klara Skrivankova i Tamara Vukasović

– preporuke su deo Izveštaja o trgovini ljudima u svrhu radne eksploatacije u Srbiji –

Pored Nacionalne službe za zapošljavanje, službe za posredovanje u zapošljavanju igraju ključnu ulogu u privredi Srbije, kroz obezbeđivanje radne snage za širok spektar grana privrede, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Specijalizovane službe za posredovanje u zapošljavanju teže da pronađu i rukovode radnom snagom koja je potrebna kako na kratke tako i na duže vremenske periode. Mnoge službe za posredovanje u zapošljavanju (takođe se zovu i posrednici ili medijatori) nastoje da posluju po modelu dobre prakse, uz poštovanje zakona i prava radnika.

Međutim, rad dobrih operatera urušavaju oni koji rade izvan ili na rubu zakona i ostvaruju profit kroz eksploataciju radnika, uključujući i trgovinu ljudima. Sektor rada u Srbiji je veoma raznovrstan, uz nekoliko agencija (mnoge od njih rade na međunarodnom nivou, kao što je *Manpower Group*) koje ulažu značajan napor da zadrže dobru reputaciju i usvoje odredbe za rešavanje problema trgovine ljudima. Međutim, zajednička karakteristika svih zakonskih odredaba koje se odnose na agencije je takozvani trostrani odnos između agencije, radnika i kompanije-korisnice, što može dovesti do slabljenja direktno izvršnih prava radnika iz radnog odnosa, a povezuje se i sa trgovinom ljudima.

Regulatorni okvir Srbije izgleda da ne uzima u obzir ovaj poznati "trostrani odnos" koji čini regulisanje rada agencija za zapošljavanje jasnijim. Dakle, važno je da se obezbedi da regulisanje i sprovođenje pokrивaju veliki broj oblasti, uključujući:

- ✓ Uredbu o uslugama koje agencije pružaju;
- ✓ Regulisanje ugovora između agencija i radnika;
- ✓ Regulisanje zadataka između radnika i kompanija korisnica.

Najčešći primer eksploatacije koju praktikuju službe za pružanje usluga rada obuhvata obmanjujuće zapošljavanje (kao što je naplaćivanje raznih naknada radnicima, ili dezinformisanje radnika o vrsti posla ili uslovima rada), koji dovode radnike u situaciju dužničkog ropstva; i eksploatatorski položaj, koji može da uključi manipulacije po pitanju plata, zadržavanje plata, uslovljavanje radnika smeštajem.

Međunarodna organizacija rada utvrdila je da: "beskrupulozne agencije za zapošljavanje, neformalni radni posrednici i drugi operatori koji deluju izvan pravnog i regulatornog okvira, i koji vrebaju posebno nekvalifikovane radnike, imaju sve značajniju ulogu. Prijavljene zloupotrebe obuhvataju jedno ili više od sledećeg: obmane po pitanju prirode i uslova rada; zadržavanje pasoša; nezakonita umanjenja plata; dužničko ropstvo vezano za otplatu naknada za zapošljavanje; pretnje ukoliko radnici žele da napuste svoje poslodavce, zajedno sa zastrašivanjem od kasnijeg proterivanja iz zemlje. Kombinacija ovih zloupotreba može dovesti do trgovine ljudima i prisilnog rada. Uprkos postojanju međunarodnih standarda rada koji se odnose na zapošljavanje, nacionalni zakoni i njihova primena često ne uspevaju da zaštite prava radnika, a naročito prava sezonskih radnika."¹

¹ <http://www.ilo.org/global/topics/fair-recruitment/lang--en/index.htm>

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>

Da bi se ovo rešilo, Međunarodna organizacija rada je pokrenula globalnu "Inicijativu za pravično zapošljavanje" u cilju:

- ✓ pomoći u sprečavanju trgovine ljudima i prisilnog rada;
- ✓ zaštite prava radnika, uključujući radnike migrante, od zloupotrebe i prevara tokom zapošljavanja (uključujući prethodnu selekciju, izbor, prevoz, smeštaj i mogućnost povratka);
- ✓ smanjenja troškova migracije radne snage i poboljšanja rezultata razvoja za radnike migrante i njihove porodice, kao i za zemlje njihovog porekla i odredišta².

Da bi se rešio rizik od poslovanja beskrupuloznih agenata u Srbiji, koje angažuju srpske radnike za poslove u inostranstvu i da bi se rešio sličan rizik sa kojim se suočavaju inostrani radnici koji se angažuju za rad u Srbiji, vlasti treba da:

- ✓ Uvedu bolju regulaciju i izdavanje dozvola, kako bi se obezbedilo to da dobre operatere ne ugrožavaju beskrupulozni operateri;
- ✓ Podstiču formiranja specijalizovanih udruženja/asocijacija agencija za zapošljavanje/službe za pružanje usluga rada koji će predstavljati i podržavati svoje članove (slična udruženja već postoje u drugim zemljama, kao što je REC³ u Velikoj Britaniji);
- ✓ Nacionalna služba za zapošljavanje u saradnji sa renomiranim privatnim agencijama treba da razvije kodeks prakse u kojem se navodi neprihvatljivo ponašanje (kao što je naplaćivanje naknada);
- ✓ Prošire mandat Nacionalne službe za zapošljavanje za praćenje aktivnosti privatnih agencija za zapošljavanje u Srbiji;
- ✓ Obezbede obuku za službe za pružanje usluga rada o sprečavanju trgovine ljudima i razumevanju međunarodnih radnih standarda;
- ✓ Pridruže se svetskom udruženju agencija za zapošljavanje (eng.CIETT), koje je partner u Inicijativi Međunarodne organizacije rada za pravično zapošljavanje⁴;
- ✓ Razviju politiku o trgovini ljudima i etičku politiku i javno izveštavaju o njihovom sprovođenju;
- ✓ Rade sa poslovnim korisnicima u cilju razvijanja dobre prakse u svim privrednim granama;
- ✓ Stupaju u partnerstvo sa specijalizovanim organizacijama civilnog društva i sindikatima u cilju sticanja neophodnih veština i razvoja standardnih operativnih procedura za rešavanje rizika i slučajeva trgovine ljudima;
- ✓ Zalažu se da Srbija učestvuje u Inicijativi Međunarodne organizacije rada za pravično zapošljavanje.

2 Ibid

3 <https://www.rec.uk.com>

4 <http://www.wecglobal.org>

Kancelarija Saveta Evrope u Beogradu <http://www.coe.int/belgrade/>

Španskih boraca 3 horizontal.facility@coe.int

11000 Beograd, Srbija [jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)

Tel: +381 11 71 555 00 [@CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Ima 47 država članica od kojih su 28 članice Evropske unije. Sve zemlje članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sačinjenu u cilju zaštite ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava vrši nadzor nad primenom Konvencije u državama članicama.

Evropska unija je jedinstveno ekonomsko i političko partnerstvo 28 demokratskih evropskih zemalja. Njeni ciljevi su da za svojih 500 miliona građana obezbedi mir, prosperitet i slobodu u jednom pravičnijem i bezbednijem svetu. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili, države članice Evropske unije ustanovile su tela koja rukovode Evropskom unijom i usvajaju zakonsku regulativu. Glavna tela su: Evropski parlament (koji zastupa građane Evrope), Savet Evropske unije (koji predstavlja vlade država članica) i Evropska komisija (koja zastupa zajedničke interese Evropske unije).

www.coe.int

<http://europa.eu>

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>